

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ**

**ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ**

**третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ступінь вищої освіти – доктор філософії
за спеціальністю С4 Психологія
галузі знань С Соціальні науки, журналістика та інформація
освітня кваліфікація: доктор філософії з психології**

Гарант освітньої програми:

Головний науковий співробітник відділу
психолого-педагогічного супроводу дітей
з особливими потребами,
доктор психологічних наук, професор

Ірина ОМЕЛЬЧЕНКО

Київ, 2025

I. Преамбула

Освітньо-наукова програма є нормативним документом, який регламентує нормативні, компетентні, кваліфікаційні, організаційні, навчальні та методичні вимоги у підготовці докторів філософії з психології у галузі знань С Соціальні науки, журналістика та інформація за спеціальністю – С 4 Психологія з проекцією на проблеми закономірності розвитку і виявів психіки різних груп дітей та осіб з особливими освітніми потребами, систематизація знання зі спеціальної психології, формування навичок практичної діяльності психолога з особами із особливостями психофізичного розвитку (діагностичної, корекційно-розвивальної, консультативної, просвітницької).

ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ

Освітньо-наукова програма (далі – ОНП) «Спеціальна психологія», галузі знань С Соціальні науки, журналістика та інформація за спеціальністю – С 4 Психологія третього рівня вищої освіти (доктор філософії) розроблена на підставі Стандарту вищої освіти України третього (освітньо-наукового) рівня, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія (Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20.07.2022 р. № 646).

Перегляд програми:

ОНП «Спеціальна психологія» оновлена у зв'язку з виконанням Постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 року № 1021 «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2024-%D0%BF#Text>. Проект затверджено вченою радою Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України від 24 квітня 2025 року, протокол №6. Остоточну ОНП затверджено вченою радою Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України від 26 червня 2025 року, протокол №8.

Розробники освітньо-наукової програми (ОНП):

Освітньо-наукова програма «Спеціальна психологія» спеціальності **С4 Психологія** для підготовки доктора філософії розроблена робочою групою у складі :

Прізвище, ім'я, по	Науковий ступінь та/або вчене звання,
--------------------	---------------------------------------

батькові членів робочої групи	найменування посади
Гарант освітньої програми : Омельченко Ірина Миколаївна	доктор психологічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Члени робочої групи: Прохоренко Леся Іванівна	доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Кобильченко Вадим Володимирович	доктор психологічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Вовченко Ольга Анатоліївна	доктор психологічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Орлов Олег Вікторович	кандидат психологічних наук, провідний науковий співробітник відділу компоративістики і міжнародних наукових зв'язків, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Баташева Наталія Іванівна	кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, вчений секретар Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Бабяк Ольга Олексіївна	кандидат психологічних наук, старший дослідник, завідувач відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Довгопола Катерина Станіславівна	кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку Інституту

	спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Сухіна Ірина В'ячеславівна	кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Мякушко Оксана Іванівна	кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Рібцун Юлія Валентинівна	кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу логопедії Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Бужинецька Ксенія Борисівна	Доктор філософії у галузі психології, старший науковий співробітник відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами; голова Ради молодих вчених Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Балинська Марина Вячеславівна	здобувачка 2 курсу спеціальності 053 Психологія
Міськов Геннадій Васильович	Здобувач 1 курсу спеціальності 053 Психологія

Рецензії зовнішніх стейкхолдерів:

1. Соколова Ганна Борисівна, член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти і реабілітації, директор навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та реабілітації ДЗ «Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського».

2. Астремська Ірина Володимирівна, доктор психологічних наук, доцент, в.о. професора кафедри психології Навчально-наукового медичного інституту, Чорноморський національний університет імені Петра Могили.

II. Загальна характеристика

1 – Загальна інформація	
Повна назва наукової установи	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України. National academy of educational sciences Mykola Yarmachenko Institute of Special Education and Psychology
Офіційна назва програми	Освітньо-наукова програма підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України. за спеціальністю С4 Психологія. Educational and scientific program of preparing higher education graduates of the Doctor of Philosophy degree at the graduate school of Mykola Yarmachenko Institute of Special Education and Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine. in the specialty C4 Psychology.
Галузь знань, спеціальність	Деталізована освітня програма галузі знань С Соціальні науки, журналістика та інформація, спеціальності С4 Психологія
Ступінь вищої освіти та назва освітньої кваліфікації мовою оригіналу	Доктор філософії з галузі знань С Соціальні науки, журналістика та інформація, за спеціальністю С4 Психологія
Професійна кваліфікація мовою оригіналу	-
Тип диплому, обсяг освітньої програми та розрахунковий строк навчання для здобувачів (за формами здобуття вищої освіти)	Одиничний; 32 кредитів – обсяг освітньої складової програми; термін навчання – 4 роки за формою здобуття вищої освіти : очна, заочна
Наявність	Акредитація освітньо-наукової програми проводиться

акредитації	Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти в порядку, передбаченому Законом України «Про вищу освіту». Сертифікат про акредитацію ОП 8762, дійсний до 25.06.2025
Рівень вищої освіти	QF for ENEA – третій цикл, EQF for LLL – 8 рівень; НРК України – 8 рівень
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика та інформація C Social Sciences, Journalism and Information
Спеціальність	С4 Психологія
Освітня програма	Спеціальна психологія С 4 Психологія
Форма навчання	Очна/заочна
Освітня кваліфікація	Доктор філософії з психології, за освітньо-науковою програмою соціальні науки, журналістика та інформація
Кваліфікація у дипломі	Доктор філософії з психології за освітньо-науковою програмою «Спеціальна психологія» The PhD in Philosophy (Doctor of Philosophy in Psychology)
Передумови	Для здобуття освітнього рівня «доктор філософії» за спеціальністю С4 Психологія можуть вступати особи, що здобули освітній рівень «магістр» або ОКР «спеціаліст». Особливості вступу визначаються «Правилами прийому до Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України».
Мова викладання	Мова викладання регламентується чинним законодавством України та Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Термін навчання на ОП	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	Офіційний сайт Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України за посиланням: https://ispukr.org.ua/?page_id=7286
2 – Мета освітньої програми	

Здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування ідей, розв'язання комплексних психологічних проблем за спеціалізацією Спеціальна психологія. Оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності зі спеціальності С4 Психологія з урахуванням потреб держави. Проведення власного наукового дослідження у предметній області С4 Психологія, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, з публічним його захистом.

3 – Характеристика освітньої програми

Опис предметної області	Наукові дослідження у сфері спеціальної психології. Об'єкт вивчення: психічні явища, закономірності їх виникнення функціонування та розвиток; поведінка, діяльність, учинки; взаємодія людей у малих і великих соціальних групах; психофізіологічні процеси та механізми, які лежать в основі різних форм психічної активності. Сутнісні психологічні характеристики дітей з порушеннями психофізичного розвитку; об'єктивні і суб'єктивні причини порушення їх розвитку; методологічні основи навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами; формування фундаментальних уявлень та знань про психологічні особливості дітей, які можуть бути залучені до спеціального / інклюзивного навчання в системі освіти, організація й надання психолого-педагогічного супроводу таким дітям та їхнім родинам. Цілі навчання: набуття здатності розв'язувати комплексні проблеми у сфері психології, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики. Здобувач має набути: - концептуальних і методологічних знань у сфері спеціальної психології та міждисциплінарних знань з урахуванням інтердисциплінарної диференціації психологічних, соціальних та поведінкових наук; - вмінь здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики; - вмінь розв'язувати комплексні проблеми в галузі дослідницько-інноваційної діяльності у сфері спеціальної психології; - вмінь критичного аналізу, оцінки і синтезу нових ідей у
---------------------------------------	--

сфері спеціальної психології;

- вмінь адаптувати методи дослідження, організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) особам з особливими потребами, у тому числі з інвалідністю, особам, що потенційно можуть належати до цієї групи, особами з груп ризику або ж членам їхніх сімей та опікунам;
- вмінь здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням науково верифікованих методів та технік;
- вмінь розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги особам з особливими освітніми потребами у складних життєвих ситуаціях;
- високим ступенем соціальної відповідальності за результати власних досліджень, здатністю до саморозвитку і самовдосконалення упродовж життя, відповідальністю за навчання різних категорій громадян.

Теоретичний зміст предметної області: поняття психіки, свідомого і несвідомого, поведінки, діяльності, вчинку, спілкування, особистості, індивідуальності; концепції та теорії, що розкривають закономірності виникнення, розвитку та функціонування психіки; фізіологічні основи психічних процесів, психологічні аспекти виникнення та перебігу порушень психічної діяльності; психологічні особливості життєвого шляху особистості, взаємодії людей у малих і великих соціальних групах; міжгрупової взаємодії тощо.

Система психологічних знань, базових категорій і понять, закономірностей, механізмів, методологічних підходів, пояснювальних принципів, науково-прикладних завдань; концепції та теорії, що розкривають закономірності виникнення, розвитку та функціонування психіки осіб з особливими освітніми потребами; психологічні особливості життєвого шляху осіб з особливими освітніми потребами, взаємодії таких осіб у малих і великих соціальних групах; міжгрупової взаємодії тощо.

Методи, методики та технології: методи теоретичного та емпіричного дослідження, валідні, стандартизовані психодіагностичні методики, методи аналізу даних, технології психологічної допомоги (тренінгові, психотерапевтичні, просвітницькі, консультаційні,

	психодіагностичні та інші залежно від спеціалізації); методи збору та обробки науково-дослідного матеріалу; методи наукових психологічних досліджень; методика надання психологічної підтримки та допомоги депривованій особистості та її найближчому соціальному оточенню. Інструменти та обладнання: психодіагностичний інструментарій, прилади для психологічних досліджень, комп'ютерна техніка і мультимедійне обладнання; системи пошуку та обробки інформації; програми статистичної обробки та візуалізації даних.
Орієнтація програми	Програма має наукову, викладацьку та прикладну орієнтацію. Наукова орієнтація базується на методології та фундаментальних засадах психологічної науки, а також на сучасних дослідженнях у галузі спеціальної психології психодіагностики, клінічної психології та психології здоров'я. Викладацька орієнтація спрямована на підготовку науково-педагогічних кадрів для закладів вищої освіти та науково-дослідних установ. Прикладна орієнтація передбачає формування компетентностей для проведення психологічного консультування, психодіагностики, психокорекції та організації психологічної допомоги особам з особливими освітніми потребами та їх родинам.
Фокус програми	Освітньо-наукова програма передбачає здобуття поглиблених теоретичних і практичних знань, умінь та навичок у сферах спеціальної психології психодіагностики, клінічної психології та психології здоров'я. Програма орієнтована на розвиток навичок психологічної діагностики, консультування, психокорекції для роботи в сферах спеціальної освіти та психології. Особлива увага приділяється методології наукових досліджень, професійній етиці та формуванню компетентностей, необхідних для виконання інноваційних завдань, спрямованих на розробку нових методів психологічної допомоги та наукових підходів до вивчення психіки. Ключові слова: спеціальна психологія, клінічна психологія, психодіагностика, особи з особливими освітніми потребами, наукові дослідження у психології.
Особливості програми	Унікальність освітньої програми полягає в її орієнтації на специфіку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України як провідної наукової установи в галузі спеціальної педагогіки та спеціальної психології у складі Національної академії

	педагогічних наук України, що здійснює фундаментальні і прикладні дослідження з проблем освіти дітей з особливими освітніми потребами. Серед важливих напрямів діяльності Інституту – розроблення актуальних питань, що стосуються впровадження інклюзивної моделі навчання дітей з особливими освітніми потребами, надання методичної допомоги закладам та установам нового типу, в т. ч. інклюзивно-ресурсним центрам, що забезпечують різноманітний спектр послуг особам з особливими освітніми потребами та їхнім родинам. Програма враховує досвід наукових шкіл, започаткованих в інституті, засновники яких беруть активну участь в освітньому процесі здобувачів освітньо-наукової програми (Е. Данілавичюте, В. Засенко, В. Кобильченко, А. Колупаєва, С. Кульбіда, С. Литовченко, І. Омельченко, Л. Прохоренко, О. Чеботарьова та ін.). Підготовка за ОНП передбачає активне залучення здобувачів до сучасних наукових досліджень у різних напрямках психології в межах наукових тем відділів, що сприяє розвитку критичного мислення та самостійної дослідницької діяльності. Освітня складова програми скерована на вивчення наукових і теоретичних курсів, що пов'язані з реалізацією дослідницько-експериментальної роботи та підвищенням її ефективності. Наукова складова програми присвячена постановці дослідницьких завдань з психології та їх реалізації під час роботи над дисертацією.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Працевлаштування випускників	Дослідницька та викладацька діяльність психологічних дисциплін, а також діяльність спрямована на зв'язки з громадськістю. Адміністративна та управлінська діяльність у сфері громадянської та освітньої політики, а також діяльність у громадських організаціях та ЗМІ. Випускник аспірантури має право обіймати такі посади згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України (КЛАСИФІКАТОР ПРОФЕСІЙ ДК 003:2010), а саме: Асистент (2310.2), доцент (2310.1), професор (2310.1), директор (начальник) організації (дослідної, конструкторської, проектної) (1210.1), директор (начальник) професійного навчально-виховного закладу (професійно-технічного училища, професійного училища і т. ін.) (1210.1), директор

	(начальник, інший керівник) підприємства (1210.1), директор (ректор, начальник) закладу вищої освіти (технікуму, коледжу, інституту, академії, університету і т. ін.) (1210.1), директор курсів підвищення кваліфікації (1210.1), директор науково-дослідного інституту (1210.1), директор центру підвищення кваліфікації (1229.4), завідувач (начальник) відділу (науково-дослідного, конструкторського, проектного та ін.) (1237.2), завідувач відділення у коледжі (1229.4), аналітик комунікацій (крім комп'ютерів) (2149.2), аналітик у сфері професійної зайнятості (2149.2), голова секції (творчої) (1229.6), голова товариства (1210.1), декан (1229.4), директор центру соціальних служб для молоді (1229.1). Місце працевлаштування. Міністерство освіти і науки України, Міністерство соціальної політики, Комітет ВР з питань освіти і науки, Комітет ВР з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення, Міністерство соціальної політики, заклади вищої освіти усіх спрямувань, науково-дослідні інститути, коледжі, школи, громадські організації. Посади у відділах/лабораторіях наукових установ, профільних кафедрах університетів, інститутів. Спеціальні та інклюзивні заклади освіти. Інклюзивно-ресурсні центри. Відповідні робочі місця (наукові дослідження, педагогічна діяльність) установ та організацій. (Список не є вичерпним).
Подальше навчання	Доктор філософії може здобувати науковий ступінь доктора наук та додаткові кваліфікації у системі освіти дорослих.
5. Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Наукове керівництво, консультування – робота з науковим керівником щодо визначення напрямів, методів та очікуваних результатів дослідження. Лекційні курси та семінари – пов'язані з засвоєнням основних компетентностей доктора філософії. Самопідготовка, проектна робота та індивідуальні консультації – вивчення наукової методології на основі інтерактивних курсів. Участь у методологічних семінарах; вебінари та Інтернет-тренінги. Самонавчання.
Оцінювання	Освітня складова програми. Система оцінювання знань за дисциплінами освітньо-наукової програми складається з поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль – усне опитування, дискусії, творчі завдання. Підсумковий контроль – іспити/заліки та тестовий контроль.

	Наукова складова програми. Оцінювання наукової діяльності здобувачів ступеня доктора філософії здійснюється на основі кількісних і якісних показників, що характеризують підготовку наукових праць, участь у конференціях, підготовку окремих частин дисертації відповідно до затвердженого індивідуального плану наукової роботи аспіранта. Звіти аспірантів, за результатами виконання індивідуального плану, щорічно заслуховуються та затверджуються на засіданні випускового відділу та вченої ради інституту з рекомендацією продовження (або припинення) навчання в аспірантурі.
6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<u>Доктор філософії – 8 рівень НРК:</u> Здатність продукувати нові ідеї, розв’язувати значущі комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері психології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК4. Здатність розв’язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження. СК2. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, та забезпечувати якість виконуваних досліджень. СК3. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності. СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті. СК5. Здатність оцінювати рівень власної фахової

	компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним. СК6. Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності. СК7. Уміння толерувати невизначеність і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного / цифрового суспільства. <i>Запропоновані</i> СК8. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію, яка стосується роботи з особами з інвалідністю, особами, що потенційно можуть належати до цієї групи або ж особами з груп ризику, з різних джерел. СК9. Здатність адаптувати методи дослідження, організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) особам з особливими потребами, у тому числі з інвалідністю, особам, що потенційно можуть належати до цієї групи, особами з груп ризику або ж членам їхніх сімей та опікунам. СК10. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах. СК11. Здатність проводити вивчення психічної діяльності людини в нетипових, складних та екстремальних умовах, здійснювати психологічне забезпечення професійної діяльності фахівців. СК12. Здатність створювати належний психологічний клімат в групі; виявляти шляхи оптимізації управління навчально-виховним процесом та створювати умови для їх реалізації; формувати психологічну готовність майбутніх фахівців до виконання ними своїх професійних обов'язків.
Програмні результати навчання	РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології (зокрема і спеціальної психології) / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології. РН2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері психології (зокрема і спеціальної психології) та у викладацькій практиці. РН3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати,

	критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості (зокрема і в осіб з порушеннями розвитку), груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження. РН4. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з психології та дотичних міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної і академічної етики. РН5. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, статистичні методи аналізу даних, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи, розробляти інноваційні дослідницькі методики у сфері психології, перевіряти їх ефективність. РН6. Критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок РН7. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері психології (зокрема і спеціальної психології), які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням соціальних, економічних, етичних і правових аспектів. РН8. Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності. РН9. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми психології державною та іноземною мовами, готувати результати досліджень у вигляді наукових публікацій. РН10. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері психології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.
7. Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Гарант, група забезпечення, робоча група ОП та викладацький склад, який забезпечує її реалізацію, відповідає вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти. Підвищення кваліфікації наукових працівників

	відбувається шляхом участі в міжнародних, всеукраїнських конференціях, форумах, семінарах, вебінарах тренінгах.
Матеріально-технічне забезпечення	Обладнані кабінети, сучасне технічне обладнання, індивідуальний супровід осіб з особливими потребами (сурдопереклад, тифлоприлади тощо).
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Електронна бібліотека НАПН України. https://lib.iitta.gov.ua/ Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського, яка розміщена за Київ М.Берлинського, 9.
8 – Академічна мобільність	
Національна мобільність	Формами академічної мобільності здобувачів в Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, є: навчання за програмами академічної мобільності. Національна (внутрішня) академічна мобільність студентів здійснюється за програмами обміну студентами згідно угод між Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України та вищими навчальними закладами-партнерами та науковими установами НАПН України щодо програм академічної мобільності студентів на підставі двосторонніх угод про наукове та освітнє співробітництво
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Підготовка та прийом на навчання іноземних здобувачів здійснюються згідно чинного законодавства України та положення <i>про порядок реалізації права на академічну мобільність</i> учасниками освітнього процесу Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

2. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ «СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ» ТА ЇХ ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ

2.1. Перелік компонентів освітньої програми

Код н/д	Компоненти ОП (навчальні дисципліни, практики, курсові роботи, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів в ЄКТС	Форма підсумкового контролю
ОК	Обов'язкові освітні компоненти ОНП		
	1.1. Дисципліни загальної підготовки		
ЗП1	Філософія і методологія сучасної науки	2	Залік/іспит
ЗП2	Англійська мова в науковому спілкуванні	2	Залік/іспит
ЗП3	Українська мова в науковому спілкуванні	2	Залік/іспит
ЗП4	Нормативно-правове забезпечення дослідницької діяльності	2	Залік
ЗП5	Математично-статистичні методи наукового дослідження	2	Залік
ЗП 6	Брендінг сучасного дослідника	2	Залік
	1.2. Дисципліни професійної підготовки		
ПП1	Теоретико-методологічні основи сучасної спеціальної психології	2	Залік/іспит
ПП2	Методологія та проектування наукового дослідження в спеціальній психології	2	Залік/іспит
ПП3	Технології викладання фахових дисциплін зі спеціальності «Спеціальна психологія»	2	Залік/іспит
ПП4	Науково-педагогічна практика	6	Диференційований залік
Загальний обсяг обов'язкових компонентів:		24	

ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ			
ВД1	Послуга раннього втручання для дітей з порушеннями слуху та їх родин	2	Залік
ВД2	Інклюзивно-ресурсні центри в системі супроводу дітей з особливими освітніми потребами	1	Залік
ВД3	Психолого-педагогічна діагностика дітей з порушенням слуху	1	Залік
ВД4	Загальні засади психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами	1	Залік
ВД5	Практикум зі шрифту Брайля	1	Залік
ВД6	Сучасний менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти	1	Залік
ВД7	Раннє втручання: незрячі діти та діти з порушеннями зору	2	Залік
ВД8	Сучасні технології навчання та підтримки дітей з порушеннями інтелектуального розвитку	2	Залік
ВД9	Психолого-педагогічна діагностика дітей з порушеннями інтелектуального розвитку	1	Залік
ВД10	Українська жестова мова і дактильне мовлення у дискурсах глухоти	2	Залік
ВД11	Менеджмент проєктної діяльності	1	Залік
ВД12	Психолінгвістичні основи діагностики та корекції мовленнєвих порушень у дітей з особливими освітніми потребами	1	Залік
ВД13	Логопсихологія	1	Залік
ВД14	Основи нейропсихології	1	Залік
ВД15	Технології розроблення авторських діагностичних методик	1	Залік
ВД16	Практикум з нейропсихологічної діагностики	1	Залік
ВД17	Сучасні технології та методи реабілітації дітей з порушеннями слуху	1	Залік
ВД18	Загальні засади раннього втручання дітей з порушеннями психофізичного розвитку	1	Залік

ВД19	Психологічний супровід дорослих осіб в умовах кризових викликів соціуму	1	Залік
ВД20	Психотерапія в клінічній та реабілітаційній практиці	1	Залік
ВД21	Основи психокорекції осіб з особливими освітніми потребами	1	Залік
ВД22	Реабілітація, соціалізація та інтеграція осіб з особливими освітніми потребами	1	Залік
ВД23	Спеціальна андрагогіка	1	Залік
ВД24	Інклюзивна освіта: новітня парадигма та технологізація	1	Залік
ВД25	Індивідуальна освітня траєкторія дітей з ООП	1	Залік
ВД26	Нормативно-правовий супровід інклюзивного навчання в закладах освіти	1	Залік
ВД27	Теоретична психологія у вимірах наукових парадигм	1	Залік
Загальний обсяг вибірових компонент: Вибіркові дисципліни обирає аспірант загальною кіль-тю 8 кредитів ЄКТС за 2 роки		8	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОНП		32	

На вивчення освітніх компонентів за вибором студента відводиться 8 кредитів, що складає 25 % від загальної кількості кредитів. Перелік вибірових освітніх компонентів складається та затверджується рішенням Вченої ради Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України щорічно на основі обговорення з академічною спільнотою, роботодавцями та студентами.

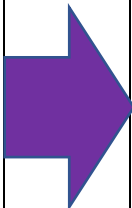
Термін навчання:

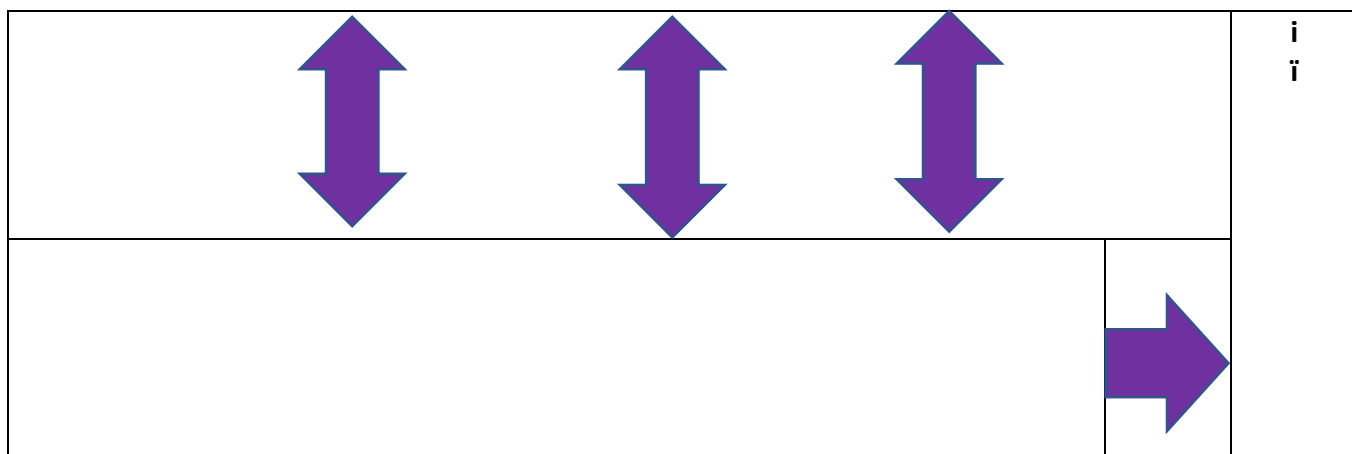
очна (денна, вечірня) форма – 4 роки;

заочна (денна, вечірня) форма – 4 роки

Цикли підготовки освітньо-наукової програми ЄКТС	Загальна кількість кредитів	Структура, %
Базова складова	24	75%
Вибіркова складова	8	25%
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ	32	100%

2.2. Структурно-логічна схема ОНП

Освітня складова	1 рік	2 рік	3 рік		4 рік
	Англійська мова в науковому спілкуванні		Науково-педагогічна практика		П
	Українська мова в науковому спілкуванні				і
	Нормативно-правове забезпечення дослідницької діяльності				д
	Брендінг сучасного дослідника				г
	Теоретико-методологічні основи сучасної спеціальної психології	Технології викладання фахових дисциплін зі спеціальності «Спеціальна психологія»			о
	Методологія та проектування наукового дослідження в спеціальній психології				т
	ВД 1 ВД 2 ВД 3 ВД 4 ВД 5 ВД6 ВД7 ВД8				а
			е		
			с		
			т		
			а		
			ц		
			і		
			ї		
			т		
			а		
			з		
			а		
			х		
			и		
			с		
			т		
			у		
			д		
			и		
			с		
			е		
			р		
			т		
			а		
			ц		

3. НАУКОВА СКЛАДОВА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Курс	Зміст наукової складової	Форми контролю
1	Вибір та обґрунтування теми дисертаційного дослідження, розробка календарного та індивідуального плану його виконання. Огляд стану проблеми, формулювання постановки задачі, вибір та обґрунтування методології власного наукового дослідження (теоретичний розділ дослідження). Участь у наукових конференціях (семінарах). Підготовка та публікація статті за темою дослідження.	Затвердження теми дисертаційної та плану наукової роботи аспіранта. Звітування про хід виконання індивідуального плану двічі на рік. Надання науковим керівником та кафедрою висновків щодо виконання індивідуального плану аспірантом. Атестація аспіранта.
2	Проведення власного емпіричного наукового дослідження згідно індивідуального плану роботи аспіранта. Підготовка та публікація статей за темою дослідження. Участь у наукових конференціях (семінарах).	Звітування про хід виконання індивідуального плану двічі на рік. Надання науковим керівником та кафедрою висновків щодо виконання індивідуального плану аспірантом. Атестація аспіранта.
3	Проведення власного (формульовального етапу) наукового дослідження згідно індивідуального плану роботи аспіранта. Підготовка та публікація статті (статей) за темою дослідження. Участь у наукових конференціях (семінарах).	Звітування про хід виконання індивідуального плану двічі на рік. Надання науковим керівником та кафедрою висновків щодо виконання індивідуального плану аспірантом. Атестація аспіранта.

4	Аналіз та узагальнення отриманих результатів власного наукового дослідження, визначення повноти висвітлення результатів дисертаційної роботи у наукових статтях. Оформлення дисертаційної роботи. Доповідь за результатами дисертаційної роботи на науковій конференції (семінарі). Підготовка документів для попередньої експертизи дисертаційної роботи. Доповідь на науковому семінарі для отримання висновку рецензентів про наукову новизну та практичне значення роботи.	Звітування про хід виконання індивідуального плану один раз на рік (грудень). Надання науковим керівником та кафедрою висновків про виконання індивідуального плану аспірантом, наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи. Атестація аспіранта та захист дисертаційної роботи
---	---	---

4. ФОРМА АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертації. Атестація здійснюється відкрито і гласно. Здобувачі третього рівня вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, у тому числі під час захисту дисертації, можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації. Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання комплексної проблеми в сфері психології або на її межі з іншими спеціальностями, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики. Дисертація не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. Дисертація має бути розміщена на сайті закладу вищої освіти (наукової установи).
Вимоги до атестаційного екзамену Вимоги до публічного захисту (за наявності)	Атестація відбувається шляхом публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії на засіданні разової спеціалізованої вченої ради. Публічний захист дисертації відбувається на засіданні спеціалізованої вченої ради, що має повноваження зі спеціальності С4 Психологія. Захист дисертаційної роботи відбувається з допомогою презентації, розробленої у програмі Microsoft Office Power Point.

5.3. ТАБЛИЦЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Програмний результат навчання	Перелік освітніх компонентів, які забезпечують формування програмного результату навчання
РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології (зокрема і спеціальної психології) / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології.	ЗП1 Філософія і методологія сучасної науки ЗП 6 Брендінг сучасного дослідника ПП1 Теоретико-методологічні основи сучасної спеціальної психології ПП2 Методологія та проєктування наукового дослідження в спеціальній психології
РН2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології (зокрема і спеціальної психології) та у викладацькій практиці.	ЗП1 Філософія і методологія сучасної науки ЗП 6 Брендінг сучасного дослідника ПП1 Теоретико-методологічні основи сучасної спеціальної психології ПП2 Методологія та проєктування наукового дослідження в спеціальній психології ПП3 Технології викладання фахових дисциплін зі спеціальності «Спеціальна психологія» ПП4 Науково-педагогічна практика
РН3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості (зокрема і в осіб з порушеннями розвитку), груп	ЗП5 Математично-статистичні методи наукового дослідження ПП1 Теоретико-методологічні основи сучасної спеціальної психології ПП2 Методологія та проєктування наукового дослідження в спеціальній психології ПП4 Науково-педагогічна практика

і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.	
РН4. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з психології та дотичних міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної і академічної етики.	ЗП1 Філософія і методологія сучасної науки ЗП5 Математично-статистичні методи наукового дослідження ЗП 6 Брендінг сучасного дослідника ПП1 Теоретико-методологічні основи сучасної спеціальної психології ПП2 Методологія та проектування наукового дослідження в спеціальній психології ПП4 Науково-педагогічна практика
РН5. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, статистичні методи аналізу даних, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи, розробляти інноваційні дослідницькі методики у сфері психології, перевіряти їх ефективність.	ЗП5 Математично-статистичні методи наукового дослідження ЗП 6 Брендінг сучасного дослідника ПП1 Теоретико-методологічні основи сучасної спеціальної психології ПП2 Методологія та проектування наукового дослідження в спеціальній психології ПП4 Науково-педагогічна практика
РН6. Критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок	ЗП1 Філософія і методологія сучасної науки ЗП4 Нормативно-правове забезпечення дослідницької діяльності ЗП5 Математично-статистичні методи наукового дослідження ЗП 6 Брендінг сучасного дослідника ПП1 Теоретико-методологічні основи сучасної спеціальної психології ПП2 Методологія та проектування наукового дослідження в спеціальній психології
РН7. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері психології (зокрема і спеціальної психології), які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання	ЗП1 Філософія і методологія сучасної науки ЗП2 Англійська мова в науковому спілкуванні ЗП3 Українська мова в науковому спілкуванні ЗП4 Нормативно-правове забезпечення дослідницької діяльності

та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням соціальних, економічних, етичних і правових аспектів.	ЗП5 Математично-статистичні методи наукового дослідження ЗП 6 Брендінг сучасного дослідника ПП1 Теоретико-методологічні основи сучасної спеціальної психології ПП2 Методологія та проєктування наукового дослідження в спеціальній психології ПП3 Технології викладання фахових дисциплін зі спеціальності «Спеціальна психологія» ПП4 Науково-педагогічна практика
РН8. Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності.	ЗП2 Англійська мова в науковому спілкуванні ЗП3 Українська мова в науковому спілкуванні ЗП4 Нормативно-правове забезпечення дослідницької діяльності ЗП5 Математично-статистичні методи наукового дослідження ЗП 6 Брендінг сучасного дослідника ПП1 Теоретико-методологічні основи сучасної спеціальної психології ПП2 Методологія та проєктування наукового дослідження в спеціальній психології ПП3 Технології викладання фахових дисциплін зі спеціальності «Спеціальна психологія» ПП4 Науково-педагогічна практика
РН9. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефхівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми психології державною та іноземною мовами, готувати результати досліджень у вигляді наукових публікацій.	ЗП2 Англійська мова в науковому спілкуванні ЗП3 Українська мова в науковому спілкуванні ЗП5 Математично-статистичні методи наукового дослідження ЗП 6 Брендінг сучасного дослідника ПП4 Науково-педагогічна практика
РН10. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері психології, його наукове, навчально-методичне та нормативне	ЗП2 Англійська мова в науковому спілкуванні ЗП3 Українська мова в науковому спілкуванні ЗП4 Нормативно-правове забезпечення

забезпечення, ефективні викладання дисциплін.	застосувати методику навчальних	дослідницької діяльності ПП1 Теоретико-методологічні основи сучасної спеціальної психології ПП3 Технології викладання фахових дисциплін зі спеціальності «Спеціальна психологія» ПП4 Науково-педагогічна практика
--	---------------------------------------	---

Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми

Шифр навчальної дисципліни	Програмні компетентності																
	ІК	ЗК1	ЗК2	ЗК3	ЗК4	СК1	СК2	СК3	СК4	СК5	СК6	СК7	СК8	СК9	СК10	СК11	СК12
ЗП1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+		+		
ЗП2	+		+	+				+		+		+	+		+		
ЗП3	+			+				+	+	+		+	+		+		
ЗП4	+		+		+		+	+	+	+							
ЗП5	+	+	+	+	+	+	+	+			+		+	+			
ЗП6	+		+	+	+	+		+		+	+	+			+		
ПП1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПП2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПП3	+		+	+	+				+	+	+		+		+	+	+
ПП4	+			+	+		+	+	+		+	+	+	+	+	+	+

Гарант ОНП

Ірина ОМЕЛЬЧЕНКО